

Met Karel in het veld

Ebel Nieboer

Bijgaande foto's geven wat indrukken van de door professor Voous voor de biologische faculteit van de Vrije Universiteit georganiseerde buitenlandse excursies en zomerkampen. De titel van dit verhaal deugt eigenlijk niet, want als student zei je, zoals het hoort 'professor Voous' en bovendien komt daarin ook nog niet tot uitdrukking dat wij in feite met de heer en mevrouw Voous op pad waren, want mevrouw Voous was altijd van de partij.

De excursies, waarbij Karel betrokken was omvatten een periode van 1956 t/m 1971 en voerden naar Falsterbo, de Camargue, Handöl in Midden-Zweden. Abisko en Ammarnes in Zweeds Lapland, Joegoslavië en de Franse Pyreneeën bij Lescun. Het gaat er nu niet om wat wij toen allemaal gezien hadden, maar hoe Karel aan zo'n reisgezelschap van vaak meer dan dertig mensen leiding gaf en hoe hij het voor elkaar kreeg om dergelijke grote excursies tot onvergetelijke evenementen te maken. Hij had een fijne neus voor en grote kennis over geschikte excursiegebieden. Als wij per bus werden vervoerd, begon de excursie reeds in deze rijdende collegezaal, waar hij, gezeten in de stoel naast de chauffeur, college gaf over de zoögeografische betekenis van de streek waar wij door reisden en ons wees op de kenmerkende fauna, waar vogels wel een belangrijk, maar niet het enige onderwerp vormde. Kortom, de waar te nemen dieren werden in een bepaald kader geplaatst, zodat de betekenis

van hun waarneming meer uit de verf kon komen.

Maar ook aan de herkenning van de vogels werd veel aandacht besteed. Dat was ook wel nodig, want biologiestudenten zijn lang niet altijd vogelkenners. Eens moet Karel de verzuchting hebben geslaakt: *'En moet die nu helemaal naar Joegoslavië om een Koolmees te leren kennen'* (of woorden van een dergelijke strekking).

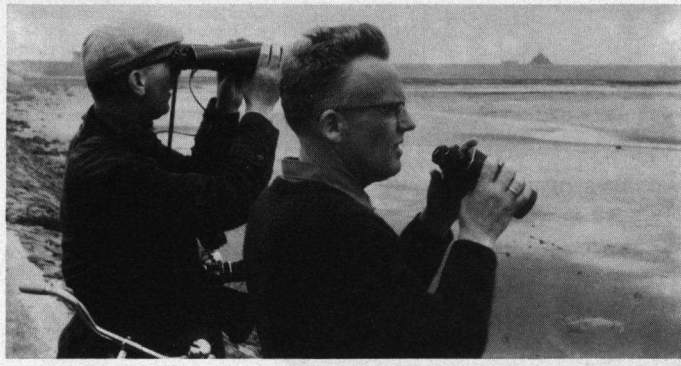
Na de excursie liep je de kans, vaak tijdens de avondmaaltijd, te mogen vertellen wat je tijdens de excursie had waargenomen. Het kan geen toeval zijn dat Karel juist hen daarvoor in aanmerking liet komen, voor wie andere zaken een te grote afleiding vormden ten opzichte van het doel van de excursie. Dit leverde curieuze rapportages op, waarvan twee voorbeelden.

Tijdens de eerste excursie naar Zuid-Zweden (Falsterbo) in 1956 kwamen wij bij een meer dat voor een groot deel was gevuld met Knobbelswanen. Het waren er honderden. Het 'slachtoffer' dat over die dag moest rapporteren, was meer geïnteresseerd in Pascal en andere filosofen, dan in het doen van vogelwaarnemingen. Hij begon zijn verhaal ongeveer aldus. *'Met Uw weinemen Hooggeleerde Heer Professor Voous. In een meer zagen wij ongeveer achttien grote witte vogels, waarvan gezegd werd dat het zwanen waren.'*

Na een excursiedag in de Camargue (1958)

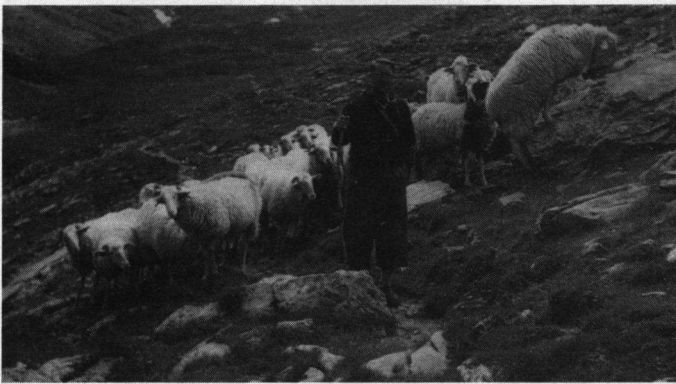
Onderzoek van de maaginhoud van Afrikaanse stootvogels op het Zoölogisch Museum. Van rechts naar links: mevr. G. van Baars-Klinkenberg, professor dr. K.H. Voous, dr. J. Wattel, dr. E. Nieboer en dr. T.J. van Dijk. Opname uit 1961.

Professor dr. K.H. Voous (links) en B.J. Speek op de Nieuwe Pier van Schiermonnikoog, 1968.

Ringwerkzaamheden in het Groene Slop, Schiermonnikoog, 1966.

'Aan de herder, van zijn kudde'. Excursie van biologiestudenten van de Gemeentelijke Universiteit Amsterdam naar de Val de Canau, Pyreneeën, 14 juni 1955. Foto: H.A.W. Smit.

Excursie van biologiestudenten van de Gemeentelijke Universiteit Amsterdam naar Falsterbo, Zweden, 1965.

Excursie van biologiestudenten van de Gemeentelijke Universiteit Amsterdam naar Gavarnie, Pyreneeën, 12 juni 1955. Van links naar rechts: professor dr. K.H. Voous, mevrouw H.C. Voous-Luiting, H.W.E. Croockewit, H. Meyers en D. Hillenius.
Foto: H.A.W. Smit.

mocht iemand die meer oog had voor de meisjes van het secretariaat van het veldstation 'La Tour du Valat', dan voor vogels en dergelijke, vertellen wat hij had gedaan op zijn privé-excursie. De persoon in kwestie was de 'aanzuiger' van het wijnvat, waar wij wel van dronken, maar Karel en Hennie niet. Alvorens hij onze mokken vulde met het geestrijk vocht had hij zichzelf al aardig gevuld, zodat hij slechts met moeite min of meer in het gareel kon worden gehouden. Ten slotte bracht hij een gedenkwaardig rapport uit, dat slechts uit één zin bestond. *'Krokodillen hebben wij niet gezien!'*

Een excursie was een periode van intensief bezig zijn. Daarin gingen wij tot het uiterste. Zo kon het gebeuren in Lescun, Franse Pyreneeën, waar nog Bruine Beren voorkwamen (komen?), dat iemand bij het (late) avondeten vermist werd. Wij maakten ons al een klein beetje ongerust, maar gelukkig, de persoon kwam binnen tijdens het eten, stralend en met een grote zak vol...uit-werspelen! Die waren van beren zei hij, en daaraan hebben wij mogen ruiken tussen het voor- en hoofdgerecht.

Behalve de introductie van buitenlandse excursies, was ook het vogelvangen tijdens de VU-zomerkampen een initiatief van Karel. Daaruit is het thans nog lopende onderzoek aan steltlopers en zangvogels op Schiermonnikoog voortgekomen. Geregeld werden er Waterrallen gevangen in het Groene Glop. Daarover gingen de vreemdste geruchten. Zij zouden worden opgegeten tijdens de slotmaaltijd. Wat was het een geruststelling voor een kampdeelnemer, dat hij, door het tellen van de poten van het wildbraad, kon vaststellen dat het Konijnen waren. Maar wie komt er toch op de ziekelijke gedachte dat in een, onder leiding van Voous staand kamp, beschermde vogels worden gegeten!

De laatste foto toont ons bezig met het onderzoeken van de maaginhouden van Afrikaanse roofvogels in het Zoölogisch Museum. Tegenover Karel, Gerda en Jan Wattel zitten schrijver dezes en dr. Tjalling van Dijk. Laatstgenoemde heeft

Professor dr. K.H. Voous en echtgenote op excursie naar de Camargue in 1958.

het gehooronderzoek aan uilen en roofvogels aan de VU gerealiseerd. Ook dit is door Karel aldaar geïntroduceerd ter toetsing van zijn hypothesen over de functie, bouw en systematische betekenis van het uitwendige uile-oor in relatie tot het verspreidingsgebied. Dat de uilen voor Karel een bron van grote inspiratie zijn is ook weer duidelijk geworden met het verschijnen van zijn schitterende boek over de uilen van het noordelijk halfrond.

■ Dr. E. Nieboer, Laan Rozenburg 28, 1181 ER Amstelveen.